

ingediend op **998** (2021-2022) – Nr. 2
3 december 2021 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Lorin Parys

over het voorstel van resolutie

van Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Freya Saeys, Katja Verheyen,
Maaïke De Rudder en Koen Daniëls

over een betere ondersteuning van ouders van een levenloos geboren kind

Documenten in het dossier:
998 (2021-2022) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Lorin Parys, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;

Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;

Maike De Rudder, Katrien Schryvers;

Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;

Ann De Martelaer, Jeremie Vaneekhout;

Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Piet De Bruyn, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;

Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;

Gwenny De Vroe, Emmily Talpe;

Johan Danen, Celia Groothedde;

Conner Rousseau.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Toelichting door Katrien Schryvers, eerste indiener	4
2. Bespreking	5
3. Stemming	7

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak het voorstel van resolutie over een betere ondersteuning van ouders van een levenloos geboren kind tijdens haar vergadering van 30 november 2021.

Dit voorstel van resolutie vloeit voort uit de conceptnota voor nieuwe regelgeving tot ondersteuning van ouders van een levenloos geboren kind, waarover de commissie op 30 juni 2021 een hoorzitting organiseerde (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 277/1 en 2).

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Katrien Schryvers, eerste indiener

Volgens *Katrien Schryvers* eindigt naar schatting 15 percent van de zwangerschappen op een miskraam en vijf op de duizend leidt tot de geboorte van een levenloos kind, wat grote impact heeft op wie dat meemaakt. Het ervaren verdriet valt niet af te leiden uit de zwangerschapsduur, al is het doorgaans zo dat de impact toeneemt naarmate de zwangerschap verder gevorderd is. Ouders zijn op dat moment gebaat bij informatie over hun rechten, over de begeleiding die ze kunnen krijgen of over de wijze waarop het levenloos geboren kind kan worden begraven of gecremeerd.

Veel bevoegdheden bevinden zich op federaal niveau, zoals erkenning en aangifte bij de burgerlijke stand. Er zijn de voorbije jaren ter zake initiatieven genomen. Daarnaast kan op Vlaams niveau een en ander gebeuren om deze ouders beter te erkennen en ondersteunen. Tijdens de hoorzitting over de conceptnota voor nieuwe regelgeving tot ondersteuning van ouders van een levenloos geboren kind kwamen enkele organisaties aan het woord die lotgenoten met elkaar verbinden en ondersteunen. Daarnaast werd vanuit enkele ziekenhuizen een getuigenis afgelegd. Er zijn goede praktijken naar tegelijk is er nog ruimte voor eenvormigheid. Goede praktijken kunnen uitgewisseld worden.

Op basis van deze hoorzitting heeft Katrien Schryvers samen met Elke Sleurs en Freya Saeyns dit voorstel van resolutie opgesteld. Het voorstel van resolutie vraagt doodgeboorte beter te registreren zodat de statistieken met doodsoorzaken zo goed mogelijk overeenkomen met het aantal doodgeboren kinderen. Aangifte is verplicht na een zwangerschap van 180 dagen na conceptie. Tussen 140 en 180 dagen geldt die verplichting niet waardoor er enkel de vrijwillige SPE-registratie (Studiecentrum voor Perinatale Epidemiologie) is. Omdat iedereen overtuigd is van het belang van registratie, zou het goed zijn mocht daar beter zicht op komen. Registraties zijn leerzaam. Daarnaast kunnen ze verschillen tussen regio's aantonen, een beeld geven van de omvang van het probleem en aangeven hoe er beter ingezet kan worden op ondersteuning van de betrokken ouders.

Samen met de ziekenhuizen moet een protocol opgesteld worden voor de ethische behandeling van het stoffelijke overschot als de ouders zelf niet beslissen de foetus te laten begraven of cremen. Lijkbezorging is verplicht na een zwangerschap van 180 dagen na conceptie. Bij een kortere zwangerschap hebben ouders dat recht. Tussen 140 en 180 dagen is het van belang om te zorgen voor een ethische behandeling van het stoffelijke overschot. Tijdens de hoorzitting gaf een ervaren arts aan dat veel ouders die aanvankelijk niet kiezen voor begraven of cremen na verloop van tijd opnieuw contact opnemen om te vragen wat er is gebeurd met hun levenloos geboren kind. Het is belangrijk dat daar op een goede wijze op antwoord kan worden.

OVAM (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) moet de handleiding over de verwerking van medisch afval aanpassen aan het decreet van 28 maart 2014 houdende wijziging van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en

lijkbezorging. Op basis van dit decreet kunnen ouders een levenloos geboren kind laten begraven of cremieren ongeacht de duur van de zwangerschap. Wanneer de eerste twaalf weken niet zijn verstreken, wordt in de praktijk een ster geplaatst op een sterretjesweide of een vlinder in een vlinderboom gehangen. In de OVAM-handleiding is nog steeds sprake van 'risicovol medisch afval'. Deze medisch verklaarbare term voelt niet goed aan.

Het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid en de Zorginspectie moeten met het oog op het delen van goede praktijken bij Vlaamse ziekenhuizen en in de ambulante zorg nagaan hoe ouders die dit moeten meemaken, geïnformeerd worden over hun rechten, begeleid worden en hoe ze dit zelf ervaren. Er zijn veel goede praktijken maar die zijn niet gangbaar in alle ziekenhuizen.

Daarnaast moet er worden nagegaan welke behoeften ouders ervaren bij de verwerking van zwangerschapsverlies. Goede praktijken moeten in kaart worden gebracht en versterkt zodat ouders gemakkelijk naar de hulpverlening toegeleid kunnen worden. Ook de behoeften waarmee hulpverleners kampen om ouders goed te kunnen ondersteunen, moeten worden bevraagd. Hulpverleners moeten ook bijgestaan worden om ouders naar de gepaste hulp door te verwijzen.

Tal van steden en gemeenten hebben de voorbije jaren sterretjesweides aangelegd of vlinderbomen geplant. Ouders geven aan hoe helend dat kan zijn. Ouder verwerken dergelijk verliezen op eigen manier. Niet elke ouder heeft daarbij steun nodig. Maar na een lange zwangerschap moeten veel ouders dit verlies kunnen verwerken. Een plek op een sterretjesweide of een ander erkenningsteken kan helend werken. Lokale overheden die daar nog geen werk van hebben gemaakt moeten daarvan bewust worden gemaakt.

2. Bespreking

Elke Sleurs beaamt dat er al tal van goede praktijken gehanteerd worden. Het volstaat te verwijzen naar de zorgpaden waar grote ziekenhuizen vaak al twintig jaar mee werken. De bedoeling van dit voorstel van resolutie is goede praktijken delen zodat zowel professionals als betrokken ouders hier kennis van kunnen nemen, en opvang en ondersteuning van ouders en professionals beter wordt waar nodig.

Registratie en sterretjesweides zijn eveneens belangrijke punten uit dit voorstel van resolutie. Een ander aandachtspunt is lijkbezorging. Op dit punt is de keuzevrijheid van de ouders van belang. Afsluitend roept ze de overige commissieleden op dit voorstel van resolutie goed te keuren.

Freya Saeys zegt dat elk zwangerschapsverlies, ongeacht de duur, tot verdriet leidt omdat het ouders in het diepst van hun wezen raakt. Het is belangrijk om te weten hoe wordt omgegaan met het stoffelijke overschot. Ouders moeten geïnformeerd worden over wat de mogelijkheden zijn. Wanneer zij niet beslissen om de foetus te laten begraven of cremieren, moet er respectvol worden omgegaan met het stoffelijk overschot. Steden en gemeenten moeten ertoe worden aangezet om plaatsen te creëren waar ouders die dat willen rust vinden.

Ouders die er behoefte aan hebben, moeten begeleiding kunnen krijgen om dit verdriet te verwerken. Hulpverleners moeten daartoe de nodige tools in handen krijgen, ook wanneer moet worden doorverwezen naar psychologische zorg. Grote ziekenhuizen hebben daar al werk van gemaakt. Door hun goede praktijken in kaart te brengen zullen ouders beter ondersteund worden.

Volgens *Immanuel De Reuse* bleek uit de hoorzitting grote eensgezindheid over dit thema. Het gaat niet alleen om erkenning van het verdriet dat ouders doormaken

maar ook om het respectvol omgaan met het gestorven leven. Dit voorstel van resolutie, dat op instemming van het Vlaams Belang kan rekenen, is daar het resultaat van. Hij hoopt dat het voorstel van resolutie snel gevolgd wordt door sensibilisering, protocollen voor hulpverleners en betere ondersteuning van getroffen ouders.

Celia Groothedde toont begrip en appreciatie voor de menselijke reflex waaruit dit voorstel van resolutie voortkomt. Er is een evolutie naar een menselijker omgang met mensen die een gewenste zwangerschap verliezen. Groen maakt twee bedenkingen.

Er wordt in het voorstel van resolutie terecht gesproken over toegankelijke hulpverlening. De mate waarin psychische hulpverlening toegankelijk is, is bekend. Sedert de hoorzitting hebben Boven de Wolken en Met lege handen het financieel moeilijk. Ze zijn grotendeels afhankelijk van giften. Het is nodig dat dergelijke hulpverlening toegankelijk blijft. Wat dit voorstel van resolutie vraagt, kan op de steun van Groen rekenen, mits het in de praktijk ook voorhanden is.

Het voorstel van resolutie geeft aan dat niet mag worden geraakt aan de abortuswetgeving. Daartegenover staat de lopende discussie over een uitbreiding van de abortuswetgeving. Vanwege het begrip voor de menselijke reflex zal Groen dit voorstel van resolutie, met in het achterhoofd de twee geformuleerde bedenkingen, goedkeuren.

Freya Van den Bossche steunt dit warme en goed geschreven voorstel van resolutie dat ingaat op de moeilijkheden waarmee ouders die een kind verliezen geconfronteerd worden. Tegelijk treedt ze de opmerkingen van Celia Groothedde bij. Met de vraag naar ondersteuning van de organisaties die mensen bijstaan in het achterhoofd zal Vooruit dit voorstel van resolutie goedkeuren. Vlaanderen mag de federale ethische werkzaamheden niet doorkruisen.

Elke Sleurs dankt voor de steun en verduidelijkt dat dit voorstel van resolutie voor elk zwangerschapsverlies geldt. De wijze waarop zwangerschapsverlies voorvalt, is van geen belang. Er zijn mensen die na een prenatale diagnostiek kiezen voor zwangerschapsafbreking.

Katrien Schryvers dankt voor de reacties en sluit aan bij wat Elke Sleurs zegt. Er is uitdrukkelijk voor gekozen om het voorstel van resolutie voor iedereen open te stellen. Of iemand verdriet lijdt of ondersteuning nodig heeft, staat los van de situatie waarin die persoon zich bevindt of van de duur van de zwangerschap. Bij zwangerschapsverlies is er altijd verdriet, rouw en heling. Sommigen hebben daar steun bij nodig, maar ook wie daar geen behoefte aan heeft verdient respect. Het zelfde geldt voor de keuze voor een sterretjesweide.

Dit voorstel van resolutie geeft aan dat de maatschappij hen erkent, respecteert en wil ondersteunen. Nieuw leven gaat altijd gepaard met blije berichten. Wanneer een zwangerschap vroeger afloopt of wanneer een kind levenloos wordt geboren, valt alles stil. Mensen weten vaak niet hoe daarop te reageren. Dit voorstel van resolutie wil dit met de oproep tot erkenning en ondersteuning helpen doorbreken. De brede steun hiervoor verblijdt het lid.

Alle organisaties die hierrond actief zijn, leveren goed werk. Er zijn recent berichten verschenen over de fundraising van Boven de Wolken. Er is een federaal wetsvoorstel om giften aan een organisatie als Boven de Wolken fiscaal aftrekbaar te maken (*Parl. St. Kamer 2021-22, nr. 2362/1*). Op termijn moet men een stap verder kunnen gaan en daarom is het belangrijk om na te gaan wat er precies beschikbaar is, en alle noden in kaart te brengen. Op dit ogenblik zijn verschillende organisaties naast elkaar actief. Het is niet aangewezen één aspect naar voren te schuiven

waardoor die organisaties verplicht worden met elkaar te concurreren. Het is zaak na te gaan hoe dit op termijn kan evolueren.

Freya Van den Bossche dankt Katrien Schryvers voor haar aanvullend antwoord en om niet oordelend te spreken over de verschillende vormen van zwangerschapsverlies die ouders kunnen ervaren. Er is openheid voor financiering van organisaties eenmaal alles in kaart is gebracht. Dat alles sterkt haar alleen maar in haar overtuiging om dit voorstel van resolutie goed te keuren.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt eenparig met 13 stemmen goedgekeurd.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Lorin PARYS,
verslaggever